

**Висвітлення аварії на ЧАЕС 1986 року пресою української діаспори
(на прикладі газети «Свобода», Нью-Йорк)**

Після вибуху на четвертому енергоблоці Чорнобильської атомної електростанції в квітні 1986 р. розпочалася справжня інформаційна кампанія щодо цієї події. Всесоюзні та республіканські ЗМІ всіляко намагалися надати оптимістичні прогнози і звести до мінімуму наслідки аварії. Риторика висловів по суті більше нагадувала попередню пропаганду радянських досягнень, ніж оголошену рік по тому політику гласності. Західна ж преса, а серед неї і преса української діаспори, переслідували прямо протилежні цілі.

Одним з найбільш значимих видань українців за кордоном була газета «Свобода» (Нью-Йорк, США). На її шпальтах повідомлення про аварію на ЧАЕС з'явилося вже 30 квітня 1986 р. і носило відверто антирадянський характер. Під заголовком «СРСР приховує наслідки нуклеарної катастрофи в Україні» газета повідомляла про факт замовчування в СРСР реальної ситуації, особливо своїм громадянам, і розглядала небезпеку «шкідливих» дощів для світу [1]. Здебільшого інформація, яку отримували журналісти діаспори, була фрагментарною та малодостовірною, тому на початку в пресу діаспори просочувалися переважно плітки та перебільшення.

1 травня фактично вся перша шпальта видання була присвячена ситуації довкола катастрофи. Повідомлялося, що священики правлять служби і моляться «за наших страждальних братів і сестер в Україні», висловлюють протести [3], туристичні агенції відкликали туристів з України та відмовлялися організовувати нові групи «з журбою про безпеку подорожуючих» [4]. Але найбільше занепокоєння викликали радянська «лжепропаганда» причин і наслідків вибуху, проблеми якості води для споживання та забруднення оточуючого довкілля [2].

В другій половині травня інформація щодо аварії на ЧАЕС набула більш політичного забарвлення, поменшало припущень щодо кількості жертв та масштабів ураження «всього живого». У статті «Горбачов про Чорнобиль» вже був

оголошений прямий зв'язок політики замовчування із падінням авторитету СРСР на світовій арені, надавалися припущення про сприятливість ситуації щодо радянсько-американських домовленостей по ядерному роззброєнню[5]. Але найбільш резонансними були висновки про втрату населенням довіри до влади автора Ю. Зарицького та пробудження українського націоналізму, погіршення україно-російських відносин автора А. Коротницького. Обидва журналіста розглядали подію крізь призму злочинів, скоєних радянською владою щодо українців ще з 30-х рр. XX ст. і завершуючи страшною помилкою в Чорнобилі [6].

Таким чином, можемо зробити висновки, що українські журналісти за кордоном, на відміну від радянських ЗМІ, робили спроби найбільш повно подати інформацію щодо трагедії на Чорнобильській АЕС. Проте, внаслідок відсутності правдивої інформації безпосередньо з місця події, їх матеріал в перші тижні після аварії також носив дещо гіперболізований характер, а відтак мав певні викривлення, наголос у пресі діаспори змістився з соціального у політичний бік, підкреслюючи явно негативні наслідки зазначеної події для СРСР.

1. СССР приховує наслідки нуклеарної катастрофи в Україні. 30 квітня 1986 р. // Свобода. – 1986. – № 81. – С. 1.
2. Цілий світ говорить про нуклеарну катастрофу в Україні. 01 травня 1986 р. // Свобода. – 1986. – № 82. – С. 1.
3. Заява митрополита Стефана Сулика відносно катастрофи в місті Чорнобиль на Україні. 01 травня 1986 р. // Свобода. – 1986. – № 82. – С. 1.
4. Відкликано тури в Україну. 01 травня 1986 р. // Свобода. – 1986. – № 82. – С. 1.
5. Горбачов про Чорнобиль. 20 травня 1986 р. // Свобода. – 1986. – № 94. – С. 2.
6. Трагедія в Чорнобилі розбуджує український націоналізм. 28 травня 1986 р. // Свобода. – 1986. – № 99. – С. 1.